

BİR PAY SAHİPLİĞİ GİRİŞİMİ OLARAK KURUMSAL TEMSİLCİ

Yrd. Doç. Dr. Cafer Eminoğlu*
Araş. Gör. Mehmet Şeker**

ÖZET

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile birlikte hukukumuzda daha önce olmayan ve uluslararası alanda özgün nitelik taşıyan kurumsal temsilci müessesesi kabul edilmiştir. Bir paysahipliği girişimi olarak düzenlenen bu müessese ile özellikle sermayenin tabana yayıldığı anonim ortaklıklarda güç boşluğunun azaltılması hedeflenmiştir. Ancak Sermaye Piyasası Kanunu hem kurumsal temsilci hem de TK md. 428’de düzenlenen diğer kurumsal temsil sistemlerinin halka açık ortaklıklara uygulanmayacağını hüküm altına almıştır. Böylelikle kurumsal temsilci için öngörülmüş olan fonksiyon önemli oranda ortadan kalkmıştır. Öte taraftan yayımlayacağı ve pay sahibinin talimatı yerine geçen bildirge ile bağlı olan kurumsal temsilci ile temsil ettiği pay sahipleri arasındaki temsil ilişkisinin hukuki niteliği de tartışmalıdır. Bu ilişkinin kendine özgü yapısı olan sözleşmeler çerçevesinde düşünülmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Anahtar kelimeler: Kurumsal temsilci, kurumsal temsil, hukuki nitelik, pay sahiplerinin temsili, güç boşluğu.

* Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

** Karadeniz Teknik Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı.

CORPORATE REPRESENTATIVE AS A SHAREHOLDING INITIATIVE

ABSTRACT

Turkish Commercial Code, numbered 6102, has embodied the corporate representative system, which is new in Turkey and also authentic internationally. The target with that shareholding initiative – based system was to decrease the power gap in joint-stock companies. However the Capital Market Law settles that, the regulations regarding corporate representative as well as other corporate representative systems embodies in Article 428 of Turkish Commercial Code shall not be applied for open joint stock companies. In this way the projected function of corporate representative is considerably destroyed. The corporate representative has to bring out an announcement which substitutes the instructions of shareholders. The legal characteristic of representation relation between the representative and represented shareholders is controversial. It is thought that, this relation is a kind of sui generis contract.

Keywords: Corporate representative, corporate representation, legal characteristic, representation of shareholders, gap in power.

I. GİRİŞ

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TK) en iddialı yeniliklerinin başında pay sahipleri demokrasisinin güçlendirilmesine yönelik tedbirler gelmektedir. Pay sahipliği demokrasisi ortaklıklarda oluşan güç boşluğunu¹ ortadan kaldırmayı ya da azaltmayı amaçlayan mekanizmaları

¹ Güç boşluğu kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Songur, s. 6 vd.; Dal, Seniha : “Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan "Güç Boşluğu" Sorunu ve Elektronik Genel Kurullar”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1 (1997/1998 - 2007/2008 Üniversitemizin ve Fakültemizin 10. Yıl Kuruluş Armağanı), İstanbul 2008, s. 167 vd.; Barut, Talha: Anonim Şirketlerde Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yolları, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2008, s. 10 vd.

kapsamaktadır. Özellikle sermayesi tabana yayılmış ortaklıklar açısından önemli bir sorunu ifade eden güç boşluğunun ortaya çıkmasının en önemli sebebi pay sahiplerinin bir araya gelememesi ve pay sahipliği haklarını kullanmamasıdır. Bu da ya genel kurulun toplanamamasına ya da toplanan genel kurulda tek başına çoğunluğu oluşturmasa dahi diğerlerine oranla belli pay oranlarını elinde bulunduran pay sahiplerinin ya da pay sahibi gruplarının hâkimiyetinin oluşmasına neden olmaktadır.

Pay sahipleri demokrasisinin en önemli amaç ve işlevi çoğulcu bir yaklaşımla pay sahibinin değerinin ve kullandığı oyun etkisinin artırılması, genel kurul toplantılarına katılma isteksizliğinin çeşitli yollara önlenmesi ve bu doğrultuda çeşitli temsil sistemlerinin oluşturulması, böylelikle de güç boşluğunun mümkün olduğunca doldurulmasıdır. İşte bu amaçla TK pay sahiplerini, pay sahipliği haklarını kullanma konusunda teşvik etmek ve özellikle küçük pay sahiplerinin bir araya gelerek genel kurulda belli bir güç oluşturmalarını teminen önemli bir kısmı tamamen yeni olan bazı temsil mekanizmaları ihdas etmiştir.

İfade edilen temsil mekanizmalarından birisi kurumsal temsilci dir. Kurumsal temsilci kurumu daha önceki Ticaret Kanunu'nda düzenlenmemiştir. Dahası pay sahibinin genel kurulda temsili başlığı altında yer alan organın temsilcisi ve bağımsız temsilcinin mehası olan İsviçre hukukunda da bulunmamaktadır. Söz konusu düzenleme Türk hukukuna özgü bir kurumdur. Ne var ki esas itibari ile sermayeleri tabana yayılmış ortaklıklar açısından işlevsel olması beklenen kurumsal temsil müessesesi, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'ndaki bir hüküm ile halka açık şirketler açısından işlevsiz hale getirilmiştir. Kapalı ortaklıklar açısından ise kurumsal temsil sisteminin faydalı olup olmayacağı tartışmalıdır. Böylelikle bir bütün olarak kurumsal temsilciye ilişkin düzenlemelerin mevcut haliyle gerekliliği sorgulanır hale gelmeye başlanmıştır.

Çalışmamızda öncelikle genel olarak bireysel temsilden kısaca bahsedilmekte, daha sonra ise kurumsal temsile ve onun bir alt türü olan kurumsal temsilciye yer verilmektedir. Kurumsal temsilci ile temsil edilen

pay sahibi arasındaki temsil ilişkisinin kurulması, bu ilişkinin hukuki niteliği ve doğurduğu yükümlülükler çalışmamızda ele alınan temel hususlardır.

II. Anonim Şirket Pay Sahibinin Genel Kurulda Temsili

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin genel kurulda temsiline ilişkin olarak yeni bir sistem getirilmiştir². Bunun getirilmesindeki temel gaye ise, bir yandan temsilin kurumsallaştırılması, bu yolla da, yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, genel kurulda güç boşluğunu engellemek ve bu güç boşluğunun giderilmesi ile yönetimin karşına güçlü bir muhalefet çıkarmak ve pay sahipleri demokrasisini³ sağlayabilmektedir⁴.

A. Bireysel Temsil

Bir anonim şirket pay sahibi, paylardan doğan haklarını kullanabilmek için ya münferit olarak genel kurula katılacak yahut da bir temsilci aracılığıyla bu haklarını kullanacaktır⁵. Burada bahsedilen temsil bireysel temsil olarak adlandırılmaktadır. Bireysel temsil ise kendi içerisinde; adi temsil⁶, müşterek temsil ve tevdi eden temsilcisi⁷ olarak üç başlık altında incelenmektedir.

² eTK’da düzenlene anonim şirket pay sahiplerinin genel kurulda temsiline ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Saka, Zafer: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, İstanbul 2004, s. 137 vd.; Özdemir, Türkay/Yiğit, İlhan: “Anonim Şirket Genel Kurullarında Pay Sahibinin Temsili ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C. 1, İstanbul 2007, s. 433 vd.

³ Menfaatleri dolayısıyla biraraya gelen pay sahipleri arasında, pay sahipleri demokrasinden ve iktidar muhalefet ilişkisinden söz edilmesinin, şirketin genel kurulunun sandık başına oy vermeye gitmeye indirgenmesinin doğru olmadığı yönünde bkz. Özdemir, Yiğit, s. 460.

⁴ Bu yönde bkz. TK md. gerekçeleri, md. 428.

⁵ Bireysel temsil hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Üçışık, Güzin/Çelik, Aydın: Anonim Ortaklıklar Hukuku, C. I, Ankara 2013, 293 vd.; Bilgili, Fatih/Demirkapı, Ertan: Şirketler Hukuku, Bursa 2013, s. 321 vd.; Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, C. 1, Ankara 2014, s. 807 vd.; Pay sahibinin genel kurula katılma hakkı devredilemez niteliktedir ve ancak temsilci vasıtasıyla kullanılabilen ortaksal bir hak olduğu yönünde bkz. Şener, Oruç Hami: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku –Ders Kitabı-, Ankara 2012, s. 473.

⁶ Belirtmek gerekir ki TK’da adi temsil olarak bir temsil türü ayrıca belirtilmemiştir. Bu ifadenin kullanılmasının sebebi; bireysel temsilcinin geleneksel temsilci mi olduğu yoksa tevdi eden temsilcisi mi olduğunun gösterilmesidir. Bu yönde bkz. Pulaşlı, Hasan: 6102

Bireysel temsilin geleneksel olarak kabul edilen türü adi temsildir. Pay sahibi kendisini adi temsilci vasıtasıyla genel kurulda temsil ettirebilmektedir⁸. Bu temsil ilişkisi için temsilcinin pay sahibi olma gibi bir zorunluluğu yoktur. Hatta Kanun temsilcinin pay sahibi olmasına ilişkin zorunluluk getiren esas sözleşme hükmünün geçersiz olacağını ifade etmiş ve gerekçede de belirtildiği gibi pay sahipliği hakkının temelini oluşturan “temsil edilebilirlik ilkesi”ne vurgu yapmıştır⁹. Pay sahibinin kendisini genel kurulda temsil edecek olan temsilcisi, pay sahibini temsil ederken pay sahibinin talimatlarına uymakla yükümlü kılınmıştır. Ancak temsilcinin bu talimatlara uymaması kullanılan oyun geçersiz olmasına yol açmayacağı gibi bu durum genel kurul kararının geçerliliğine de bir etki etmeyecektir (md. 427/1). Bu durumda talimata uymamış olmaktan kaynaklanan zararlar pay sahibi ile temsilcisinin iç ilişkisinin konusu olacaktır. Kanun koyucu bu hususta pay sahibinin temsilciye karşı haklarının saklı olduğunu hüküm altına almıştır (TK m. 427/1).

Eğer bir pay birden çok kişiye ait ise bu kişiler paydan doğan haklarını ancak bir temsilci aracılığıyla kullanabileceklerdir. Bu pay sahipleri temsilci olarak içlerinden birisini yahut dışarıdan bir üçüncü kişiyi de temsilci olarak atayabileceklerdir (md. 432/1).

Sayıtlı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2012, s. 482. Bir başka deyişle Borçlar Kanunu anlamındaki temsilci olduğu yönünde bkz. Tekinalp, Ünal: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul 2012, s. 179; Tekinalp, Ünal: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2013, s. 272.

⁷ Tevdi eden temsilcisinin kurumsal temsil başlığı altında bulunduğu yönünde bkz. Pulaşlı, Hasan: “Türk Ticaret Kanununa ve Tasarisına Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması”, Prof. Dr. Fikret Eren’e Armağan, Ankara 2006, s. 795.

⁸ Yeni Türk Ticaret Kanunu ile birlikte getirilen tek pay sahipli anonim şirketlerde de adi temsil sistemi geçerlidir ve uygulama alanı bulacaktır. Bu yönde bkz. Tekinalp, Tek, s. 179. Nama yazılı paylarda veya pay senetlerinde ve hamiline yazılı paylarda veya pay senetlerinde adi temsile ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 482 vd.

⁹ Bu yönde bkz. TK madde gerekçeleri, md. 425. Ayrıca belirtmek gerekir ki eTK döneminde esas sözleşmede öngörülme şartıyla pay sahibi olmayan kişilerin temsilci olarak atanmalarına engel olunabilmekte idi. Bkz. eTK md. 360/2.

Tevdi eden temsilci ise TK’da münferit olarak md. 429’da düzenlenmiştir¹⁰. Tevdi eden temsilci TK ile birlikte yeni gelen hükümler içerisinde değerlendirilmektedir. Kanunda tevdi eden temsilcisine talimat alma yükümlülüğü getirilmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca tevdi eden temsilcisi, kendisine tevdi edilmiş bulunan pay ve pay senetlerinden doğan katılma ve oy haklarını tevdi eden adına kullanma yetkisi varsa, bu temsil yetkisini kullanırken, nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda talimat almak için, her genel kurul toplantısından önce, tevdi edene başvurmak zorundadır (md. 429/1)¹¹. Ancak bazı durumlarda talimat alınamayabilecektir. Eğer tevdi eden temsilcisi zamanında talimat talep etmiş ancak talimat alamamışsa, tevdi edilen kişi, katılma ve oy haklarını, tevdi edenin genel talimatı uyarınca kullanacak; böyle bir talimatın

¹⁰ Tevdi eden temsilcisi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 488 vd.; Kendigelen, Abuzer: Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul 2012, s. 331, 332; Üçışık/Çelik, s. 301 vd.; Bilgili/Demirkapı, s. 327 vd.; Tekinalp, Yeni, s. 273, 274; Songur, Damla Gülseren: Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Temsili, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2012, s. 83 vd.; Pulaşlı, Oy, s. 802 vd.; Pulaşlı, Şirketler, s. 813 vd. Madde başlığının “tevdi edenin temsilcisi” şeklinde olması gerektiği yönünde bkz. Eriş, Gönen: 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. 3, Ankara 2013, s. 2924. Madde başlığının, kimin temsil ettiğinin tam olarak anlaşılabilmesi için “tevdi temsilcisi” olması gerektiği yönünde bkz. Pulaşlı, Oy, s. 802; aksi yönde olarak “tevdi temsilcisi” ibaresinin Türk dilbilgisi kurallarına uygun olduğu ve doğrusunun Borçlar kanunu tasarisında kullanılan “saklatan(mudi) Temsilcisi” olduğu belirtilmiştir Devamla da “tevdi eden temsilci” ifadesi önerilmiştir. Bu yönde bkz. Moroğlu, Erdoğan: Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul 2009, s. 232, 233. Aynen adi temsilde söz konusu olduğu gibi burada da tek pay sahipli anonim şirketlerde tevdi eden temsilcisi söz konusu olabilir. Bu hususta bkz. Tekinalp, Tek, s. 180.

¹¹ Hisse senetleri, saklanmak amacıyla açık kasa işlemi yapılarak bankalara, yönetilmesi için portföy danışmanlarına, yatırım yöneticilerine, saklama kuruluşlarına ve aracı bir takım kurumlar ile avukatlara tevdi edilebilmektedir. Bu yönde bkz. TK madde gerekçeleri, md. 429.

yokluğu hâlinde oy, yönetim kurulunun yaptığı öneriler¹² yönünde verilecektir (md. 429/2)¹³.

B. Kurumsal (Toplu) Temsil

Ticaret Kanunu'nda yeni olarak nitelendirilen, daha önceki Ticaret Kanunda yer almayan, mehazı ise İsviçre Borçlar Kanunu olan bir kurum getirilmiştir. Bu temsil türü kurumsal (toplu) temsil olarak adlandırılmaktadır¹⁴. Madde gerekçesinde de belirtildiği gibi kurumsal temsilin mehazı her ne kadar İsviçre Borçlar Kanunu olsa da birçok konuda mehaz hükümden ayrılınıldığı ve bu yönüyle yerli olduğu söylenebilir¹⁵. Ticaret Kanunu'nda yer alan organın temsilcisini, bağımsız temsilciyi ve kurumsal temsilciyi ifade etmek amacıyla üst bir kavram olarak kurumsal temsil kavramı kullanılmaktadır¹⁶.

TK md. 428/1 hükmüne göre şirket, kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi, genel kurul toplantısında kendileri adına oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için yetkili temsilcileri olarak atamaları amacıyla pay sahiplerine tavsiye edecekse, bununla birlikte şirketten tamamen bağımsız ve tarafsız bir diğer kişiyi de aynı görev için önermek ile yükümlüdür. Burada şirket ile ilişkisi olan kişinin önerilmesi ve atanması halinde bu kişi “organın temsilcisi” olarak

¹² Böyle bir durumda temsilcinin oyunu yönetim kurulunun tavsiyelerine uymaksızın kullanması halinde oyun geçerli olduğunun söylenmesinin kolay olmadığı yönünde bkz. Kendigelen, s. 332.

¹³ Tevdi eden temsilcisinin talimat alamaması halinde yönetim kurulunun yaptığı öneriler doğrultusuna yapılmasına ilişkin hükmün kabul edilmesinin sebebi; tevdi eden temsilcisinin oyu kendi menfaati lehine kullanmasını önlemektir. Almanya'da bankalar ve diğer kredi kurumları tevdi eden temsilci olarak sanayi üzerinde hakimiyet kurmuşlardır. Sosyal politika ile doğrudan alakalı olan söz konusu hüküm emredici niteliktedir. Bu yönde bkz. TK madde gerekçeleri, md. 429. Emredici hüküm olduğunun belirtilmesine ilişkin olarak genel kurul kararlarının en azından iptal edilebilirlik yaptırımı ile karşı karşıya kalacağına işaret ettiği yönünde bkz. Kendigelen, s. 332.

¹⁴ Doktrinde toplu temsil olarak da kullanılmaktadır. Bu kullanım için bkz. Kendigelen, s. 326; Şener, s. 476; Bahtiyar, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, İstanbul 2014, s. 164. Kitlesel temsil şeklindeki kullanım için bkz. Bilgili/Demirkapı, s. 324. “Bireysel olmayan temsil” şeklindeki kullanım için bkz. Tekinalp, Tek, s. 181; Tekinalp, Yeni, s. 274.

¹⁵ TK madde gerekçeleri, md. 428.

¹⁶ Bu yönde bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 490, 491.

adlandırılmaktadır¹⁷. Şirketten bağımsız kişinin atanması halinde ise bu kişi “bağımsız temsilci” olarak adlandırılmaktadır¹⁸. Maddeden de anlaşılacağı üzere eğer şirket organın temsilcisini önermişse aynı zamanda bağımsız temsilciyi de atama için önermek mecburiyetindedir. Kurumsal (toplu) temsilin bu iki türünün yanında şirket girişiminden ayrı bir çoklu temsil mekanizması da öngörülmüştür. Konumuzun esasını teşkil eden ve “kurumsal temsilci” olarak adlandırılan bu yeni temsil olanağı aşağıda ayrı bir bölüm olarak ele alınmaktadır.

III. KURUMSAL TEMSİLCİ

Kurumsal temsilci müessesesi TK md. 428/2’de öngörülmüştür ve Türk hukukuna özgü bir düzenlemedir¹⁹. Kanunda düzenlenen kurumsal temsilcinin kabul edilmesinin temel sebebi ise büyük sayılara varabilecek temsil belgesi toplama örgütlenmesini yapabilecek kişilerin önerilmesi, özellikle bu göreve talip olabilecek kişilerin cesaretlendirilmeleri, bunların şirket yönetiminden tamamen bağımsız hareket edebilmeleri ve özellikle güç boşluğunun doldurulmasıdır²⁰. Her bir kurumsal temsilci başlı başına,

¹⁷ Organın temsilcisi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 495, 496; Kendigelen, s. 328; Üçışık/Çelik, s. 296 vd.; Eminoğlu, Cafer : Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), İstanbul 2014, s. 78, 79; Tekinalp, Tek, s. 181, 182; Tekinalp, s. 274, 275; Songur, s. 96 vd.; Pulaşlı, Oy, s. 796 vd.; Pulaşlı, Şirketler, s. 824 vd.

¹⁸ Bağımsız temsilci hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Üçışık/Çelik, s. 296 vd.; Eminoğlu, s. 79 vd.; Songur, s. 101 vd.; Pulaşlı, Oy, s. 799 vd. Bağımsız temsilcinin İsviçre hukuku ile birlikte incelenmesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 496 vd.; Pulaşlı, Şirketler, s. 827 vd. Bağımsız temsilcinin bağımsızlığının ne surette sağlanabileceğinin tartışma yaratacağı, uygulamada bağımsız olarak adlandırılan ancak bağımlı kişilerin ortaya çıkacağı ve bu bağlamda da yönetim kurulunun sorumluluğunun söz konusu olacağı yönünde bkz. Özdemir, Yiğit, s. 460. Bağımsız temsilci hakkında getirilen hükümlere ilişkin eleştiriler için bkz. Kendigelen, s. 328.

¹⁹ Ticaret Kanunu madde gerekçesinde de belirtildiği gibi kurumsal temsilci müessesesi İsviçre hukukunda yer almamaktadır. Bu yönde bkz. TK madde gerekçeleri, md. 428/2.

²⁰ Bu yönde bkz. TK md. gerekçeleri, md. 428/2. Kurumsal temsilci ile temsilin desteklendiği her ne kadar kanun gerekçesinde ifade edilmişse de düzelemenin bunu yansıtmadığı ve bunun teşvikinin sağlanabilmesi için usuli işlemlerin daha hafif surette düzenlenmesi gerektiği ve sorumlulukların da bu denli ağır olmaması gerektiği yönünde bkz. Özdemir, Yiğit, s. 460.

genel kurulda görüşülmek üzere oluşturulan gündeme ilişkin yaptığı öneriler (bildirge) çerçevesinde vücut bulan “oy toplama merkezleridir”²¹.

A. Genel Olarak Temsil Kavramı ve Kurumsal Temsilci

Bir hukuki işlem yapıldığında, kural olarak bu hukuki işlemin hüküm ve sonuçları işlemi gerçekleştiren kişiye aittir. Fakat bazı durumlarda karşılaşılan zorlukların ve maddi engellerin aşılması amacıyla, bir hukuki işlemi gerçekleştirmek isteyen kişilerin işlemi bizzat yapmaları her zaman imkan dâhilinde olmadığından temsilci²² vasıtasıyla işlemlerin gerçekleştirilmesine olanak tanınmıştır²³.

Temsil, hüküm ve sonuçları doğrudan veya dolaylı olarak temsil olunan kişinin, yani işlemin ad ve hesabına yapıldığı kişinin bir üçüncü kişiye bu işlemi yapması için verdiği yetkidir²⁴.

Temsil türleri birçok farklı eserde farklı başlıklar altında incelenmiştir²⁵. Kaynağı bakımından temsil, kanuni ve iradi temsil olarak ikiye ayrılmaktadır. Kanuni temsilde, temsil yetkisinin kaynağını kanun oluşturmaktadır²⁶. Bir başka deyişle, ortaya konan irade, temsil olunanın iradesi değildir. İradi temsilde ise temsil yetkisinin kaynağı temsil olunanın iradesidir²⁷. Kurumsal temsilci TK’da düzenlenmiştir ancak

²¹ Bu yönde bkz. Tekinalp, Tek, s. 183; Tekinalp, Yeni, s. 276.

²² BK bağlamında düzenlenen temsil kurumu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Akyol, Şener: Türk Medeni Hukukunda Temsil, İstanbul 2009, s. 3 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, Necip: (Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/ Arpacı), Borçlar Hukuku Genel Bölüm-Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, C. I, İstanbul 2010, s. 620 vd.

²³ Bu yönde bkz. Akyol, s. 3; Kocayusufpaşaoğlu, s. 620; Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2012, s. 424; İnceoğlu, Murat : Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil, İstanbul 2009, s 7; Gülerci, Altan Fahri/Kılınç, Ayşe: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2011, s. 130.

²⁴ Bu hususta bkz. Akyol, s. 4; İnceoğlu, s. 7; Eren, s. 424.

²⁵ Biz burada sadece birkaçına değinmekle yetineceğiz. Burada bahsedilmeyen diğer ayrımlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Akyol, s. 43 vd. Aktif ve pasif temsil için ayrıca bkz. İnceoğlu, s. 45, 46; Kocayusufpaşaoğlu, s. 632 vd.; Eren, s. 430.

²⁶ Örneğin miras bırakanların veya küçük ve kısıtlıların temsili kanuni temsil kapsamı içerisinde değerlendirilmektedir. Bu hususta bkz. Akyol, s. 45; İnceoğlu, s. 40; Gülerci/Kılınç, s. 132; Kocayusufpaşaoğlu, s. 628; Eren, s. 431.

²⁷ Bu yönde bkz. Akyol, s. 43, 44; Kocayusufpaşaoğlu, s. 627; Gülerci/Kılınç, s. 132; Eren, s. 430 vd.

temsilcinin ortaya koyduğu irade kanundan değil bizatihi temsil olunanın iradesinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla kurumsal temsilciye verilen temsil iradi temsildir.

Doğrudan sonuçlar bakımından ise dolaylı temsil ve doğrudan temsil olarak temsil ilişkisi iki alt başlıkta incelenmektedir. Dolaylı temsilde temsilci, temsil olunan kişiden aldığı yetkiyi kullanırken kendi adına ve fakat temsil olunan hesabına hareket etmektedir²⁸. Ancak doğrudan temsilde temsilci, bir üçüncü kişi ile yapılan işlemin tarafı olmaksızın işlemi temsil olunan ad ve hesabına yapmaktadır²⁹. Doğrudan temsilin söz konusu olabilmesi için kişinin temsilci olduğunu üçüncü kişiye bildirmesi gerekmektedir³⁰. Kurumsal temsilci yönüyle duruma bakıldığında, kurumsal temsilcinin doğrudan temsilci olduğu görülecektir. Nitekim kurumsal temsilci genel kurulda pay sahipliğinden kaynaklanan hakları temsil olunan pay sahibinin ad ve hesabına yapmaktadır. Öte taraftan kurumsal temsilcinin belirlenmesinden sonra genel kurulda bir bildirim söz konusu olacaktır ve bu yolla temsilcinin temsil olunan pay sahipleri adına işlem yaptığı genel kuruldaki diğer pay sahiplerince öğrenilecektir.

Niteliği bakımdan ise özel kanun hükümleri ile düzenlenen temsil halleri de bulunmaktadır. Bu bağlamda kurumsal temsil özel kanunda hüküm altına alınmış ve bir takım sonuçları düzenlenmiştir. Belirli bazı konular da ise Borçlar Kanununa (BK) atıf yapılmıştır.

²⁸ Dolaylı temsilde iki farklı hukuki işlem bulunmaktadır. Öncelikle temsilci üçüncü kişi ile bir işlem yapar daha sonra ise yaptığı bu hukuki işlemin hüküm ve sonuçlarının temsil olunan üzerinde doğması için işleme konu hak ve borçları temsil olunana devreder. Bu yönde ve dolaylı temsil hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Akyol, s. 46; İnceoğlu, s. 43; Kocayusufoğlu, s. 630; Gülerci/Kılınç, s. 132 vd.; Eren, s. 429, 430. Dolaylı temsil gerçek olmayan temsil olarak da adlandırılmaktadır ve BK md. 532 vd. maddelerinde düzenlenen komisyon ve TK md. 917 vd. düzenlenen taşıma işleri komisyonculuğu dolaylı temsile örnek kanuni düzenlemeler olarak gösterilebilir. Bu yönde bkz. Eren, s. 429.

²⁹ Bu yönde bkz. Akyol, s. 46; Kocayusufoğlu, s. 631; Eren, s. 427. Doğrudan temsil hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İnceoğlu, s. 46 vd.; Akyol, s. 151 vd.; Eren, s. 427.

³⁰ Bu hususta bkz. Akyol, s. 46.

B. Temsil İlişkisinin Kurulması

1. Borçlar Kanunu Bağlamında Temsil İlişkisinin Kurulması

Temsil ilişkisi birden fazla farklı yolla kurulabilmektedir³¹. BK'da düzenlenen temsile ilişkin olarak, tek taraflı irade açıklaması ile temsil yetkisi verilebilmektedir. Bu tür bir temsil ilişkisinin kurulabilmesi için iradenin açıklanmış olması gerekir. Ancak bu irade açıklamasının karşı tarafa ulaşması gibi bir zorunluluk yoktur³².

Ancak temsil ilişkisi sözleşme ile de kurulabilmektedir. Böyle bir durumda temsil olunan ile temsilci arasında; vekâlet, hizmet veya eser sözleşmelerinden birisi akdedilebilecektir³³.

2. Ticaret Kanunu Bağlamında Kurumsal Temsil İlişkisinin Kurulması

Kurumsal temsilcinin seçilebilmesi ve yönetim kurulu tarafından ilan edilebilmesi için bir takım işlemlerin yapılması gerekmektedir. Kurumsal temsilcinin atanması işlemi yönetim kurulunun yapacağı bir ilanla başlar. Bu ilanla yönetim kurulu pay sahiplerini, önerdikleri kurumsal temsilcilerin kimliklerini ve bunlara ulaşılabilecek adres ve elektronik posta adresi ile telefon ve telefaks numaralarını en çok yedi gün içinde şirkete bildirmeye çağırır. TK md 428'den de anlaşılacağı gibi pay sahiplerinden, kendilerinin belirleyecekleri kurumsal temsilciyi şirkete bildirmeleri istenilmektedir.

Yönetim kurulunun yapacağı bu çağrı, genel kurul toplantısına çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanacağı ve şirket internet sitesinde yer alacağı tarihten en az kırkbeş gün önce yapılmış olmalıdır³⁴. Bu çağrı yapıp, pay sahipleri kurumsal temsilcileri

³¹ Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Songur, s. 38 vd.

³² Kocayusufpaşaoğlu, s. 635.

³³ Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Songur, s. 39 vd.

³⁴ Burada belirtilen ilanın, hangi yolla yapılacağı düzenlenmediği için sürelerin başlangıcının tespitinde bir takım zorlukların yaşanacağı ve birçok süre ve yapılan ilanlardan hangisinin esas alınacağı hususunda duraksamalara sebebiyet vereceği yönünde bkz. Eriş, s. 2922. Ayrıca süreye uyulmaksızın bir ilan yapıldığında bunun

bildirdikten veya kurumsal temsilci olmak isteyen kişi şirkete başvurduktan sonra, yönetim kurulu, bildirilen kişileri, bağımsız temsilci ve organ temsilcisi ile birlikte, genel kurul toplantısına ilişkin çağrısında, adreslerini ve onlara ulaşma numaralarını da belirterek, ilan eder ve internet sitesinde yayımlar³⁵. Eğer organın temsilcisi ve bağımsız temsilci önerilmemişse sadece kurumsal temsilciye ilişkin söz konusu bilgiler ilan edilir ve internet sitesinde yayımlanır. Burada sayılan işlemler yapılmaksızın bir kurumsal temsilci pay sahiplerini genel kurulda temsil etmek için vekâlet toplayamayacaktır.

Doktrinde bu düzenlemenin kurumsal yönetim yaklaşımına aykırı olduğu belirtilmiştir³⁶. Buna göre eğer amaç kurumsal temsil müessesesinin işletilmesini sağlamak ise yönetim kurulunun böyle bir atamaya karışması yerinde değildir. Öğretide devamla, bu müessesesinin yönetim kurulundan bağımsız olarak yürütülmesi gerektiği aksi taktirde kurumsal temsilden beklenen faydanın en baştan işlemez hale getirileceği belirtilmiştir³⁷. Kanaatimizce de yönetim kurulu dışında bir yapıya böyle bir görevin tevdi edilmesi kurumsal temsilden beklenen faydayı arttıracaktır. Ancak bu tarz bir görevin maddi külfete sebep olacağı ve zaman kaybına yol açacağı açıktır. Nitekim kurumsal temsilcinin mevcut mevzuat kapsamında sadece kapalı ortaklıklar açısından söz konusu olabileceği göz önünde bulundurulduğunda bu gerekçe haklılık kazanmaktadır. Dolayısıyla bu görevin yönetim kuruluna verilmesinin yerinde olduğu kanaatindeyiz. Nitekim yönetim kurulu ilana çıkmakta

yaptırımının ne olacağı da belirtilmemiştir. Söz konusu yaptırımın genel kurul kararının iptali şeklinde olması bir sonuç olarak değerlendirildiğinden bu hükmün yönetim kurulunun sorumluluğuna ilişkin bir düzen hükmü olarak değerlendirileceği yönünde bkz. Bilgili/Demirkapı, s. 326, d.n. 556.

³⁵ Kurumsal temsilci adayının şirketin internet sitesinde yayınlanmasının, pay sahibinin bunu hangi gerekçe ile talep ettiğini belirtmeksizin yahut çok sayıda kurumsal temsilci talebinin internet sitesinde yayınlanması gibi sistemin işleyişini engelleyecek bir takım hususların düzenleme yapılırken dikkate alınmadığı yönünde bkz. Bilgili/Demirkapı, s. 331.

³⁶ Bu hususta bkz. Kendigelen, s. 330.

³⁷ Bu yönde bkz. Kendigelen, s. 330.

herhangi bir serbestiye sahip olmadığı gibi kurumsal temsilci seçme aşamaları da bazı süreçlere ve prosedürlere bağlanmıştır³⁸.

Belirtmek gerekir ki sadece pay sahipleri değil, kurumsal temsilci olmak isteyen diğer kişiler de yine ilgili madde uyarınca şirkete başvurabileceklerdir. Nitekim kurumsal yönetim ilkeleri açısından düşünüldüğünde, bir şirkete ilişkin menfaat sahipleri sadece o şirketin pay sahipleri değildir. Dolayısıyla üçüncü kişiler de, örneğin alacaklılar, kanımızca pay sahiplerini, kurumsal temsilci atamaları yönünde örgütleyebileceklerdir. Bu anlamda kendileri kurumsal temsilci olarak ortaya çıkabilecekleri gibi pay sahipleri tarafından kurumsal temsilci olmak üzere önerilebileceklerdir. Nitekim TK m. 428/2 hükmünde sadece pay sahiplerinin önerilebileceği yönünde bir kısıtlamaya yer verilmediği gibi, yönetim kurulunun yapacağı çağrıda, pay sahipleri ile sınırlı tutmaksızın, kurumsal temsile istekli olanlara şirkete başvurma olanağı sağlanmıştır.

Kurumsal temsilci temsil vazifesini meslek olarak ve ivaz karşılığında yapamaz. Kurumsal temsilci seçimi bir pay sahipliği girişimi, diğer bir ifade ile pay sahiplerini örgütleme işlemidir ve profesyonel bir iş olarak para karşılığı yürütülemez. Kurumsal temsilci Türk Borçlar Kanununun 510. maddesini ileri sürerek temsil ettiği pay sahiplerinden herhangi bir talepte de bulunamaz³⁹.

Bazı durumlarda bağımsız temsilci ile organın temsilcisinin yönetim kurulu tarafından önerilmemesi halinde gerekçede de belirtildiği gibi kurumsal temsilcinin ortaya çıkması ve bir bildirge yayınlama zorunluluğu gündeme gelecektir⁴⁰. Bu bağlamda kurumsal temsilci hususunda yapılan düzenlemenin TK md. 428/1'de düzenlenen bağımsız temsilci ve organın temsilcisinden bağımsız bir şekilde düzenleme altına

³⁸ Bu yönde bkz. Eminoğlu, s. 82.

³⁹ Söz konusu hüküm uyarınca kurumsal temsilcinin yaptığı masrafları ve verdiği avansları dahi isteyememesinin bu kurumun uygulanmasını azaltacağı yönünde bkz. Songur, s. 106, 107.

⁴⁰ TK madde gerekçeleri, md. 428/1.

alındığı belirtilmektedir⁴¹. Böylelikle yönetim kurulunun bağımsız temsilciye ilişkin ilan yükümlülüğü, organın temsilcisi ve bağımsız temsilcinin önerilmesinden bağımsızdır. Diğer bir ifade ile şirket, organın temsilcisini önermekten kaçınmakla bağımsız temsilciye ilişkin yükümlülüklerinden muaf olmayacak, bu yolla pay sahiplerinin bağımsız temsilci etrafında örgütlenmesine engel olamayacaktır.

3. Kurumsal Temsil Müessesinin Uygulanacağı Şirketler

Anonim şirketlerde kurumsal temsilci ilişkisinin kurulabilmesi için anonim şirketin pay sahiplerinin sayısına ilişkin bir sınırlama getirilmemiştir. Dolayısıyla pay sahiplerine bakılmaksızın tüm anonim şirketler kurumsal temsilciye ilişkin yükümlülükleri yerine getirmekle yükümlü kılınmışlardır.

Ne var ki Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK) md. 30/4’de hükmün getirilme amacı ile bağdaşmayacak bir şekilde, TK md. 428’in SerPK kapsamında uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır. Diğer bir ifade ile TK’nın kurumsal ve bağımsız temsilci ile organın temsilcisine ilişkin hükümleri, payları halka arz edilmiş olan ortaklıklar ile payları borsada işlem gördüğü veya pay sahibi sayısı beş yüzü aştığı için halka arz edilmiş sayılan anonim ortaklıklara uygulanmayacaktır. Diğer bir ifade ile toplu temsile ilişkin hükümler sadece kapalı ortaklıklar açısından uygulama alanı bulabilecektir. Ne var ki temsile ilişkin hükümlerin ihdas edilmesinin esas amacı pay sahipleri sayısı fazla olan, diğer bir ifadeyle sermayenin tabana yayıldığı ortaklıklardaki güç boşluğunu gidermekti. SerPK’daki söz konusu hükümle TK’nın temsile ilişkin ilgili hükümlerinin, kendileri için belirlenen ihdas amacına hizmet etme olanakları kanaatimizce önemli oranda ortadan kalkmıştır⁴².

Bununla birlikte bütün kapalı ortaklıklarda kurumsal temsile ilişkin zorunluluğun öngörülmüş olmasının hem genel kurul toplantılarını geciktireceği hem de payların büyük kitlelere yayılmamış olduğu anonim

⁴¹ Bu yönde bkz. Kendigelen, s. 329.

⁴² Aynı yönde bkz. Bahtiyar, s. 166.

şirketlere ek bir mali külfet getireceği de açıktır⁴³. Netice itibariyle kurumsal temsilci müessesesinin yürütülebilmesi için pay sahipleri açısından bir sınırlama getirilmesi yerinde olacaktır⁴⁴. Kanaatimizce kurumsal temsilciye ilişkin düzenlemelerin uygulanması için sayı itibari ile bir “pay sahibi alt sınırının” öngörülmesi yerinde olacaktır. Örneğin bu sayının 51 olması önerilebilir. Böylelikle limited şirketler için kurumsal temsilci müessesesinin öngörülmemiş olması bir gerekçeye kavuşmuş olacak ve ihtiyaç duyulan çok pay sahipli bu tür ortaklıklarda bu müessese işletilecektir⁴⁵.

Kurumsal temsilin kabul edilmesinin temel nedeni, yukarıdada ifade edildiği üzere, güç boşluğunu gidermektir. Güç boşluğu daha çok, sermayesi geniş kitlelere yayılmış vaziyetteki halka açık anonim şirketlere ilişkin bir problemdir⁴⁶. Sermayesi geniş kitlelere yayılmamış olan az pay sahipli anonim şirketlerde güç boşluğu sorunu daha az yaşanmaktadır⁴⁷. Kurumsal temsilciler vasıtasıyla özgül ağırlığı bulunmayan, azınlıkta ve dağınık halde bulunan pay sahipleri belirli bir güce ve etkinliğe sahip olabilmektedirler⁴⁸. Bu nedenle toplu temsile ilişkin hükümlerin halka açık şirketlere uygulanmasının önü tekrar açılmalıdır. Aksi taktirde kapalı

⁴³ Bu yönde bkz. Kendigelen, s. 329; Eminoğlu, s. 82. Özellikle gerekçedeki ifade, bir başka deyişle kurumsal temsilcinin bağımsız temsilci ve organın temsilcisinden bağımsız olarak hüküm altına alındığı ve bağımsız temsilci ve organın temsilcisi atanması işlemleri yapılmasa dahi kurumsal temsilcinin atanabileceği gerçeği dolayısıyla kurumsal temsilcinin düzenlendiği TK md. 428/2'deki usullere uyulmadığı takdirde iptalin söz konusu olacağı kabul edilirse, söz konusu hükmün küçük anonim şirketler için tehlikeli sonuçları getireceği söylenebilir. Bu yönde bkz. Kendigelen, s. 329.

⁴⁴ Kendigelen bu yönde, TK md. 428'de düzenlenen tüm temsil müesseselerinin sadece pay senetleri borsada işlem gören veya en azından payları çok sayıda ortağa dağıtılmış bulunan halka açık anonim şirketler için bir anlam ifade edeceğini ve kurumsal temsilcinin sadece halka açık anonim şirketler için söz konusu olacağını belirtmemesinin büyük bir eksiklik olduğunu belirtmiştir. Ayrıca pay sahipleri demokrasinin sadece bu tip ortaklıklarda gerekli olduğunu da ifade etmiştir. Bu yönde bkz. Kendigelen, s. 329, 330. Bu yükümlülüğün sadece halka açık anonim şirketler için söz konusu olması gerektiği yönünde bkz. Üçışık/Çelik, s. 301.

⁴⁵ Bu hususta bkz: Eminoğlu, s. 82.

⁴⁶ Bu hususta bkz. Eminoğlu, s. 81.

⁴⁷ Kendigelen, s. 329.

⁴⁸ Eminoğlu, s. 76.

ortaklıklar açısından pratik önemi son derece kısıtlı olan ve ortaklık işleyişini engellemeye elverişli olan bu sistemin tamamen yürürlükten kaldırılması kanaatimizce yerinde olabilecektir.

C. Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Kurumsal Temsilcinin Yükümlülükleri

1. Bildirge Yayınlama ve Yayınladığı Bildirgeye Uyuma Yükümlülüğü

Kurumsal temsilci TK md. 430 uyarınca bir bildirge yayınlacaktır. Bu bildirge ile de kurumsal temsilci hangi yönde oy kullanacağını ve temsil belgesinin içeriğini ilan edecektir⁴⁹. Yapılan bu ilan ile birlikte kurumsal temsilci esasında bildirmede yer alan hususları beğenen pay sahiplerinin kendisine vekalet vermesini istemektedir⁵⁰. Bu bildirge pay sahibi tarafından verilmiş talimat yerine geçecektir (TK m. 428/4).

Kusurlu olarak bildirgesine veya kanuna aykırı hareket eden veya hileli işlemler yapan kurumsal temsilcinin bu fiil ve kararlarının sonuçlarından BK'nın 506. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca sorumlu olacaktır (TK m. 428/5)⁵¹. Ayrıca sorumluluğu kaldıran veya sınırlayan sözleşmelerin de geçersiz olacağı düzenlenmiştir. Bildirge temsil edilenin talimatı yerine geçtiği için temsilci yayınladığı bu bildirgeye uymakla yükümlüdür. Bir başka deyişle klasik vekalet

⁴⁹ Bildirge ilanının pay sahiplerine yöneltilmiş bir açıklama olduğu yönünde bkz. Tekinalp, Tek, s. 183; Tekinalp, Yeni, s. 277. Hangi yönde oy kullanılacağını daha önceden beyan edilmesinin genel kuruldaki görüşmelere paydaş ve dolayısı ile temsilcilerinin iradelerini hiç etkilemeyeceği gerekçesi ile eleştiri getirilmiştir. Söz konusu eleştiri için bkz. Özdemir, Yiğit, s. 461, 462.

⁵⁰ Bu yönüyle kurumsal temsilci çağrı yolu ile vekalet toplayan temsilciden ayrılmaktadır. Bir başka deyişle kurumsal temsilci yaptığı bildirge ile bağlı olacak ve fakat çağrı yoluyla vekalet toplayan temsilci yapacağı çağrı bağlamında vekalet talep etmemektedir. Bu yönde bkz. TK madde gerekçeleri, md. 428/2. Çağrı yoluyla vekalet toplama suretiyle temsil hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Saka, s. 148 vd.; Songur, s. 108 vd.

⁵¹ Bu sorumluluk hali sadece kurumsal temsilci için öngörülmüştür. Dolayısıyla doktrinde yazarlar tarafından bu hükmün hem bağımsız temsilciye hem de organ temsilcisine uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu hususta bkz. Kendigelen, s. 328; Eminoğlu, s. 83.

ilişkisinde yer alan talimat burada bildirge olarak karşımıza çıkmakta ve dolayısıyla yine bir talimata uyma yükümlülüğü söz konusu olmaktadır.

Kurumsal temsilciye ilişkin tartışmalı hususlardan bir diğeri, temsilcinin, yayınladığı bildirge kapsamında, farklı pay sahiplerinin farklı menfaatlerini göz önünde bulundurması gerekip gerekmediği ile ilgilidir. Tek bir bildirgenin olduğu ve bu bildirgenin de talimat yerine geçtiği düşünüldüğünde, kanaatimizce kurumsal temsilcinin farklı pay sahiplerinin farklı menfaatlerini göz önünde bulundurmamak gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır.

Kurumsal temsilcinin, temsil ettiği kişilerin her birisi için farklı yönde oy kullanıp kullanamayacağı cevaplanması gereken diğer bir sorudur. Kanaatimizce kurumsal temsilci kurumu, kurumsal temsil bağlamında kanunda düzenlendiği ve güç boşluğunun giderilmesi amaçlandığı için kurumsal temsilci temsil ettiği kişilerin hepsi için aynı yönde oy kullanmak zorundadır. Kaldı ki tek bir bildirge ve dolayısıyla tek bir talimat söz konusudur. Dolayısıyla kurumsal temsilcinin de tek bir yönde oy yetkisi vardır.

Burada tartışılması gereken husus gündeme yeni madde eklenmesi halinde kurumsal temsilcinin nasıl hareket etmesi gerektiğidir. Bazı durumlarda anonim şirket genel kurulunda görüşülecek gündeme yeni madde eklenmesi söz konusu olabilmektedir. Kural olarak da kurumsal temsilci daha önceden ilan edilen gündeme ilişkin bir bildirge yayınlamakta ve bu doğrultuda da pay sahiplerini temsil edeceğini beyan etmektedir. Pay sahipleri de bu minvalde kendilerinin temsil edilmesi için söz konusu bildirgeye bakarak temsil yetkisini vermektedir. Toplantı gündemine yeni bir madde eklenmesi halinde kanaatimizce öncelikle yayımlanan bildirgeye ve bunun neticesinde pay sahibi tarafından verilen vekalet içerisine bakılmalıdır. Eğer bildirgede genel talimat şeklinde bir ibare ve vekalette de buna ilişkin bir izin var ise kurumsal temsilci söz konusu durumu dikkate alarak yeni gündem maddesi ile ilgili olarak pay sahiplerinin yerine oyunu kullanmalıdır. Kurumsal temsilci bu durumda,

bildirgede diğer gündem maddelerine ilişkin olarak ilan ettiği genel tutuma uygun şekilde oy kullanılmalıdır.

Bildirgenin ve vekâletin, yukarıda belirttiğimiz çerçevede genel bir temsiliyet ve talimat öngörmemesi durumunda kanaatimizce kusumsal temsilcinin gündeme sonradan eklenen hususlara ilişkin olarak temsil yetkisi söz konusu olmayacaktır⁵². Ancak bu yetkisizlik hali temsilci ile pay sahibi arasındaki iç ilişkide sonuç doğuracak ve kullanılan oy ile genel kurul kararlarının geçerliliğine kanaatimizce her hangi bir etkide bulunmayacaktır.

2. Bildirim Yükümlülüğü

TK md. 431’de kurumsal temsilciye bir bildirim yükümlülüğü getirilmiştir⁵³. Söz konusu madde hükmü uyarınca kurumsal temsilci, kendisi tarafından temsil olunacak payların sayılarını, çeşitlerini, itibarî değerlerini ve gruplarını şirkete bildirmek zorundadır. Eğer bu bildirim yükümlülüğüne uyulmazsa, o genel kurulda alınan kararlar, genel kurula yetkisiz katılmaya dair hükümler çerçevesinde iptal edilebilir.

Toplantı başkanı kurumsal temsilcinin yaptığı bildirimleri açıklayacaktır. Bir pay sahibi bu bildirim yapılmasını talep etmesine rağmen toplantı başkanı açıklamayı yapmamışsa her pay sahibi şirkete karşı açacağı dava ile genel kurul kararlarının iptalini isteyebilir⁵⁴. Ancak başkan bildirimini açıklamaz ve genel kurul toplantısına da bu şekilde devam edilip karar alınır ise sırf bildirim açıklanmaması söz konusu

⁵² Aksi takdirde kurumsal temsilcinin tazminat sorumluluğu söz konusu olabilecektir.

⁵³ Hükmün kaynağı İsviçre Borçlar Kanunu md. 689e hükmüdür. İsviçre hukukuna bu hükmün getirilme sebebinin, tevdi eden temsilcisi bankaların ve kısmen de olsa organ temsilcilerinin güçlerini kötüye kullanmalarını önlemek olduğu söylenilmektedir. Bu yönde bkz. Böckli, Aktienrecht 2. Aufl. N. 1364 (Aktaran: Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 494).

⁵⁴ Söz konusu bildirim yapılması halinde yaptırım olarak iptalin öngörülmesinin, bazı kişilerce kötüye kullanılacağı belirtilmiştir. Bu bağlamda bildirim yerine “genel kurula giriş kartı talep ederler” şeklinde değiştirilmesini ve ek olarak “bildirimin yapılması temsilcilerin genel kurula katılabilmelerinin ön koşuludur” gibi bir düzenleme yapılmasının yeterli olacağını kabul etmektedir. Bu yönde bkz. Moroğlu, s. 234.

kararın iptal edilmesi için yeterli değildir⁵⁵. Genel kurul kararının iptal edilebilmesi için, pay sahibinin bu bildirim açıklamasının yapılmasını talep etmesi, buna rağmen başkanın açıklama yapmamasının gerekli olduğu belirtilmiştir⁵⁶.

Bildirim yükümlülüğü şeffaflık ilkesinin bir gereğidir⁵⁷. Ancak kurumsal temsilcinin bildirim zorunluluğuna uymaması halinde karşılaşılabilecek iptal edilebilirliğin mutlak iptal sebebi olmadığı belirtilmektedir⁵⁸. Bir başka deyişle kurumsal temsilcinin temsil etmiş olduğu paylardan doğan oy haklarının alınan karara etkisi araştırılmalı ve Yargıtay'ın da yetkisiz katılmaya ilişkin ilkesel içtihadı bağlamında uyumsuzluk hususunda karar verilmesinin yerinde olacağı savunulmuştur⁵⁹.

Kanunda toplantı başkanının kurumsal temsilcinin yapmış olduğu bildirim ne zaman açıklayacağı yönünde bir hüküm bulunmamaktadır.

⁵⁵ Bu hususta bkz. Ayan, s. 36. Kanunun gerekçesinde bu hususun kabulünün açıklaması şu şekilde yapılmıştır: "...iptalin şarta bağlanmasının sebebi başkanın ihmâlinin genel kurul kararının iptaline sebep olmasının uygun görülmemesidir. Tasarı ihmâlin, pahasibinin müdahalesi ile ihmâlden çıkması, bir anlamda açıklamama kastına dönüşmesini aramıştır. Yoksa basit bir unutmaya ağır sonuçlar doğurabilir...".

⁵⁶ Bu yönde bkz. Ayan, s. 36; Üçışık/Çelik, s. 301; Pulaşlı, Şirketler, s. 823, 824. Hazır bulunanlar listesi ile yapılacak bir inceleme ile ortaya çıkarılabilecek bir hususun şirkete yahut genel kurulda bu bildirim yapılmasını talep eden pay sahibine bildirmemenin genel kurul kararının iptaline sebep olacak ağır bir yaptırıma tabi tutulmasının abartılı bir düzenleme olduğu ve amacı aştığı yönünde bkz. Bilgili/Demirkapı, 330. Moroğlu, bildirimde bulunmamanın yaptırımının genel kurula katılama olarak düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu yönde bkz. Moroğlu, s. 234.

⁵⁷ Bu yönde bkz. TK madde gerekçeleri, md. 431. Şeffaflık ilkesi ile bağlantılı olarak da temsilcilerin bu haklarını kötüye kullanmalarının önüne geçilmesi düşüncesi güdüldüğü yönünde bkz. Ayan, s. 35.

⁵⁸ Bu yönde bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 495; Pulaşlı, Oy, s. 808; Üçışık/Çelik, s. 300.

⁵⁹ Bu yönde bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 495. Bu hususun uygulamada ne şekilde çözümlenmesi gerektiğine ilişkin olarak gerekçede şu ifadeler yer verilmiştir: "...Tasarının 431 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin bir mutlak iptal sebebi mi öngördüğü, yoksa bildirimde bulunmayan kurumsal temsilcinin veya tevdi eden temsilcisinin temsil ettiği paylardan (pay senedinden) doğan oy haklarının alınan kararlarda etkili olup olmadığının araştırılmasının mı gerekli olduğu sorunu öğretininin ve ilkesel Yargıtay kararlarının yetkisiz katılmaya bağladıkları sonuca göre çözülür..." Bkz. TK madde gerekçeleri, md. 431.

Alman doktrinin de bu konuda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre söz konusu bildirim toplantının başında, en kötü ihtimalle ise kararların oylamasına geçilmeden önce yapılmalıdır⁶⁰. Bir başka görüşe göre ise, yine bildirim oyların alınmasından evvel ve seçimden önce yapılması gerektiğini belirtilmekle birlikte en geç genel kurulun kapanışına kadar bu bildirim yapılabilceği de kabul edilmektedir⁶¹. Türk hukukunda ise bu bildirim en geç genel kurulun başlaması anına kadar yapılması gerektiği ifade edilmiştir⁶². Nitekim bizce de bu bildirim genel kurulun başlaması anına kadar yapılabilmesi mümkün olmalıdır.

D. Kurumsal Temsil İlişkisinin Hukuki Niteliği

BK çerçevesinde genel anlamda temsil hususunda temsilcinin temsil yetkisini kullanmada serbestisi bulunmaktadır. Ancak kurumsal temsilci bir bildirge yayınlamaktadır. Bu bildirge talimat yerine geçtiğinden, kurumsal temsilcinin bu bildirgeye uymakla yükümlü olduğu söylenilebilir⁶³.

Bu önkabulle birlikte kurumsal temsil ilişkisinin hukuki niteliğini belirlemek için ilişkinin temelini incelemek yerinde olacaktır. Kurumsal temsil ilişkisinde kurumsal temsilcinin yaptığı bildirge öneri olarak kabul edilir, temsil olunan ise bu öneriyi kabul ederse sözleşme ilişkisi kurulmuş olur. Sözleşme ilişkisinin kurulması ile birlikte tarafların hakları ve borçları da söz konusu olacaktır. TK md. 428/3'de kurumsal temsilcinin

⁶⁰ Bu yönde bkz. Böckli, Schweizer Aktienrecht, § 12, Nr. 315 (Aktaran: Ayan, s. 36).

⁶¹ Bu yönde bkz. Schaad, Basler Komm., Art 689e, Nr. 6 (Aktaran: Ayan, s. 36).

⁶² Söz konusu görüş için bkz. Kendigelen, s. 333; Ticaret Kanunu madde gerekçelerinde de bildirim en geç genel kurulda yapılması gerektiği yönünde bkz. TK madde gerekçeleri, md. 431.

⁶³ TK md. 428/5'de kusurlu olarak bildirgesine veya kanuna aykırı hareket eden veya hileli işlemler yapan kurumsal temsilci yaptığı bu fiillerden dolayı BK md. 506/1 ve 2'de düzenlenen hükümler gereğince sorumlu olacakları hüküm altına alınmıştır. Burada kurumsal temsilciye yüklenen bir sorumluluk vardır. Maddede de belirtildiği gibi bu sorumluluk bir kusur sorumluluğu olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla kurumsal temsilcinin kusurlu olarak bildirgesine aykırı hareket etmesi halinde sorumlu olacaktır. Örneğin kurumsal temsilci kusurlu olarak oy kullanmazsa burada kusurun varlığı dolayısıyla kurumsal temsilci sorumlu tutulabilecektir.

yağtığı bu temsili ivaz karşılığı yürütemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Bunun yanı sıra aynı fıkra, kurumsal temsilcinin BK md. 510 uyarınca bir takım hakları da ileri süremeyeceğini düzenlemektedir. Kurumsal temsilcinin ücret karşılığı bu işi yapamayacağı, BK md. 510'da düzenlenen vekâlet verenin giderleri ve avansları ödeme gibi bir yükümlülüğü de olmadığı ve kurumsal temsilcinin vekaletin ifası sebebiyle uğradığı zararları, vekalet verenden talep edemeyeceği de dikkate alındığında kurumsal temsilci ile temsil olunan arasında yapılan sözleşmenin tek tarafa borç yükleyen bir sözleşme olduğu ifade edilebilir.

Vekâlet sözleşmesi BK md. 502/1 uyarınca "...vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemi yapmayı üstlendiği sözleşmedir"⁶⁴. Kural olarak vekâlet sözleşmelerinde vekâlet verenin ücret ödeme borcu yoktur. Ancak bazı hallerde vekâlet verenin ücret ödeme borcu da söz konusu olmaktadır⁶⁵. Bu bağlamda kurumsal temsil ilişkisinin bir vekâlet sözleşmesi olduğu ifade edilmektedir⁶⁶. Nitekim TK md. 428'de, bazı hususlarda vekâlet sözleşmesinin düzenlendiği BK md. 506'ya gönderme yaptığı görülmektedir. Ancak kanunda vekâlet teriminin geçmesi ve vekâlet sözleşmesine atıf yapması dolayısıyla hukuki nitelik olarak kurumsal temsil ilişkisini doğrudan vekalet sözleşmesi olarak kabul etmek uygun değildir. Kaldı ki kurumsal temsilci ilişkisi ile vekâlet sözleşmesi birçok yönden farklılık göstermektedir ki bazı hususlar kanunda açıkça hüküm altına alınmıştır. Bu farklılıklar ise genel olarak talimat verme, giderler ve avanslar ve sadakat yükümlülüğünde kendini göstermektedir.

⁶⁴ Söz konusu tanımın eksik olduğu yönünde ve "vekâlet sözleşmesi öyle bir sözleşmedir ki, vekil, vekâlet veren ile arasındaki özel güven ilişkisine dayalı şekilde, vekâlet verenin menfaatine ve hesabına olarak ve nispeten yersel, zamansal veya maddi bağımsızlık içerisinde bir iş veya hizmeti, ücretsiz veya sözleşmede kararlaştırılmış ya da teamül varsa ücretli olarak görmeyi borçlanır." şeklindeki tanım için bkz. Gümüş, Mustafa Alper: *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, C. 2, İstanbul 2014, s. 122; Benzer bir tanım için bkz. Yavuz, Cevdet: *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, İstanbul 2014, s. 1154.

⁶⁵ Vekalet sözleşmesinde ücret borcu hakkında bkz. Gümüş, C. 2, s. 129, 130, 178 vd.; Aydoğdu, Murat/Kahveci, Nalan: *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İzmir 2013, s. 683, 684; Yavuz, s. 1165 vd.; Tandoğan, Haluk: *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C. 2, İstanbul 2010, s. 364 vd., 574 vd.

⁶⁶ TK md. 428'e bakıldığında organın temsilcisinde, bağımsız temsilcide ve kurumsal temsilcide vekâlet yoluyla bir temsil ilişkisi kurulduğu yönünde bkz. Songur, s. 39.

Vekâlet sözleşmesinde yer alan talimat verme hakkı vekâlet verene aittir⁶⁷. Ancak kurumsal temsilci sözleşmesine baktığımızda talimat kurumsal temsilci tarafından bir bildirge olarak ilan edilmektedir. Bu yönüyle de kurumsal temsilcilik sözleşmesi vekâlet sözleşmesinden ayrılmaktadır.

Bir başka farklılık ise masraflar ve avanslarda kendisini göstermektedir. Vekâlet sözleşmesi uyarınca müvekkil, vekilin işin usulüne uygun görülmesi için yaptığı masrafları ve verdiği avansları faiziyle birlikte ödemek zorundadır (BK md. 510/1)⁶⁸. Kurumsal temsilcinin yaptığı masrafları da temsil olunandan alması kanun hükmü ile yasaklanmıştır.

Vekâlet sözleşmesinin, şekil olarak nasıl kurulacağı kanunda düzenlenmiş değildir ve şekil serbestisi olduğu kabul edilmektedir⁶⁹. Kurumsal temsil sözleşmesinin de yine aynı şekilde hangi şekle uyularak kurulması gerektiği hüküm altına alınmamıştır⁷⁰.

Vekâlet sözleşmesinde vekilin sadakat yükümlülüğü vardır ve vekâlet verenin menfaatlerini gözetmesi gerekecektir⁷¹. Böyle bir durumda birden fazla pay sahibini temsil eden kurumsal temsilcinin pay sahipleri arasında menfaat çatışmaları olacak ve farklı yönde oy kullanması gerekecek. Ancak farklı yönde oy kullanmak kurumsal temsilci müessesinin işleyiş sistemine uygun düşmemektedir. Yukarıda

⁶⁷ Vekalet sözleşmesinde yer alan talimat vermek hakkı hususunda ayrıntılı bilgi için bkz. Aral, Fahrettin/Ayrancı, Hasan: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ankara 2014, s. 424 vd.; Gümüş, C. 2, s. 156 vd.; Aydoğdu/Kahveci, s. 688; Yavuz, s. 1200 vd.; Tandoğan, C. 2, s.436 vd.

⁶⁸ Giderler ve avanslar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Gümüş, C. 2, s. 182 vd.; Yavuz, s. 1216.; Tandoğan, C. 2, s. 576 vd.

⁶⁹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Tandoğan, C. 2, s. 390 vd.; Gümüş, C. 2, s. 139.

⁷⁰ TK md. 428/1’de sadece “...vekalet toplanamaz” ibaresi geçmektedir. Bu bağlamda kurumsal temsil sözleşmesinin bir vekalet sözleşmesi olduğu kabul edilirse kurumsal temsil sözleşmesinin de şekil serbestisine sahip olduğu kabul edilecektir. Ancak kurumsal temsil için de şekil serbestisinin kabul edilmesi uygulamada bir takım sorunların çıkmasına sebep olabilir.

⁷¹ Sadakat ve özen yükümlülüğü hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Gümüş, C. 2, s. 154, 155; Aral/Ayrancı, s. 420 vd.; Yavuz, s. 1192 vd., 1204 vd.; Tandoğan, s. 406 vd.

sayılan farklılıklar dolayısıyla kurumsal temsilci müessesesinin vekâlet sözleşmesi ile açıklanamayacağı kanaatindeyiz.

Kendine özgü yapısı olan sözleşmeler ise kanunda yer almayan, unsurları kısmen veya tamamen kanunda düzenlenmiş sözleşme tiplerinden birisine girmeyen sözleşmelerdir⁷². Kendine özgü yapısı olan sözleşmeler iyiniyet kurallarına ve işlerde yaygın teamüllere göre yorumlanırlar⁷³. Ayrıca mahiyeti elverdiği ölçüde bu tip sözleşmelere, benzedikleri akit tiplerine ilişkin kanun hükümleri kıyas yoluyla uygulanır ve hatta gerektiği takdirde BK genel hükümleri uygulama alanı bulur⁷⁴. Bu bağlamda kurumsal temsilci sözleşmesinin, vekâlet sözleşmesinin bazı niteliklerini taşımakla birlikte, kendine özgü yapısı olan sözleşmelerden olduğunu söylemek uygun olacaktır. Bir başka deyişle kurumsal temsilci sözleşmesi yukarıda da bahsedildiği gibi vekâlet sözleşmesi ile tam olarak açıklanamadığından bu sözleşmenin kendine özgü yapısı olan bir sözleşme olduğu ifade edilebilir.

Kendine özgü yapısı olan sözleşmelere ilişkin çıkan uyuşmazlıklarda çözüm yolları genellikle mahkeme içtihadıyla tespit edilmiş adet hukukunda yer almaktadır⁷⁵. Ancak bazı durumlarda hakim MK md. 1 uyarınca kedisine tanınmış yetki gereği kendisi hukuk kuralı koyarak uyuşmazlığı çözer⁷⁶.

Kurumsal temsilci sözleşmesine hangi hükümlerin uygulanacağını ve dolayısıyla hukuki niteliğinin belirlenmesinde BK md. 502/2 hükmünü dikkate almak gerekir. Hüküm uyarınca “vekâlete ilişkin hükümler, niteliklerine uygun düştüğü ölçüde, bu Kanunda düzenlenmemiş iş görme sözleşmelerine de uygulanır”⁷⁷. Söz konusu hüküm, iş görme sözleşmeleri

⁷² Tandoğan, C. 1/1, s. 13; Aral/Ayrancı, s. 57; Yavuz, s. 29; kendine özgü yapısı olan sözleşmelerin tanımının ne olduğuna ilişkin tartışma için bkz. Gümüş, C. 1, s. 8, 9.

⁷³ Tandoğan, C. 1/1, s. 13; Yavuz, s. 29.

⁷⁴ Bu hususta bkz. Tandoğan, C. 1/1, s. 13; Yavuz, s. 29.

⁷⁵ Bu yönde bkz. Tandoğan, C. 1/1, s. 13; Yavuz, s. 29.

⁷⁶ Bu yönde bkz. Tandoğan, C. 1/1, s. 13; Yavuz, s. 29.

⁷⁷ Hükümün mehası ve tartışmalar için bkz. Tandoğan, C. 2, s. 384 vd.; Yavuz, s. 1160, 1161; Aral/Ayrancı, s. 412 vd. eBK döneminde, kanunun ilgili hükmü dolayısıyla iş görme borcu doğuran bir sözleşmeye, kanunda yer alan diğer iş görme sözleşmelerine

hususunda sınırlı sayı ilkesinin geçerli olmadığını belirtir şekilde kaleme alınmıştır⁷⁸. Dolayısıyla yapılan bir sözleşmenin kanunda düzenlenmeyen bir sözleşme tipi olması mümkündür ve bu sözleşmeye de uygun düşmesi halinde vekâlet hükümlerinin uygulanacağı söylenebilir. Bu çerçevede hükmün isimsiz sözleşmelerin kurulmasını engellemediği⁷⁹ ve kurumsal temsilci sözleşmesinin kendine özgü yapısı olan sözleşmelere uygulanacak hükümler bağlamında değerlendirilmesi gerektiği kanısındayız. Bir başka deyişle kurumsal temsilci sözleşmesi kendine özgü yapısı olan sözleşme olarak yapılacaktır, yani hukuki nitelik olarak bu şekilde isimlendirilecektir. Bu sözleşmeye de hükümlerin elverdiği ölçüde vekalet hükümleri veya diğer iş görme sözleşmelerinin uygun hükümleri yahut BK genel hükümler uygulanabilecek veyahut da MK md. 1 uyarınca hakimin hukuk kuralı koyması ile uyuşmazlık çözülebilecektir.

Vekâlete ilişkin olarak kanunda düzenlenen hükümlerin yapısının uygun olmadığı ve kanunda yer alan diğer iş görme sözleşmeleri kapsamına da girmeyen sözleşmeleri kendine özgü yapısı olan sözleşmeler olarak nitelendirmek ve bunlara gerektiği takdirde vekâletten başka türlere ait hükümleri kıyas yoluyla uygulamak yahut yeni kurallar koymak uygun olacaktır⁸⁰ (BK md. 502/2).

ait hükümler uygulanamıyor ise, zorunlu olarak vekalet hükümlerinin uygulanması gerektiği şekline bir anlam çıkarılabildiği hususunda bkz. Yavuz, s. 1160, 1161. BK md. 502/2 hükmünden kendine özgü yapısı olan sözleşmeye uygulanacak hükümlerin öncelikle vekalet sözleşmesinde aranması gerektiğine ilişkin olarak bkz. Gümüş, C. 2, s. 132. BK md. 502/2'nin isimsiz sözleşmelerin kurulmasını engellemediği yönünde bkz. Aral/Ayrancı, s. 413.

⁷⁸ Bu yönde bkz. Yavuz, s. 1161.

⁷⁹ BK md. 502/2'nin isimsiz sözleşmelerin kurulmasını engellemediği yönünde bkz. Aral/Ayrancı, s. 413.

⁸⁰ Bu yönde bkz. Tandoğan, C. 2, s. 384, 385; Yavuz, s. 1161

IV. SONUÇ

Kurumsal temsilciye ilişkin düzenleme TK'nın getirdiği yeniliklerden biridir. Kurumsal temsilin mehzazının İsviçre hukuku olması karşısında Türk hukukuna has bu sistemin uygulanmasında bir takım problemler ortaya çıkabilecektir. Öncelikle kurumsal temsilciliğin hukuki niteliğinin her ne kadar vekâlet sözleşmesi olduğu söylenebilecekse de bazı konularda kurumsal temsilcinin vekâletten ayrıldığı görülmektedir. Ayrıca kurumsal temsilin BK anlamındaki temsil ilişkisinin kurulmasından tamamen farklı bir prosedüre tabi olduğu da görülmektedir. Bu nedenle kurumsal temsile ilişkin olarak temsilci ile pay sahibi arasında ortaya çıkan hukuki ilişkiyi “kendine özgü yapısı olan sözleşmelerden” saymak yanlış olmayacaktır.

Kurumsal temsilciye TK'da bir takım yükümlülükler de getirilmiştir. Bu bağlamda kurumsal temsilci bildirge yayınlamakla ve bu bildirge talimat yerine geçeceği için, ona uymakla yükümlü kılınmıştır. Eğer kurumsal temsilci yayınladığı bildirgeye uymazsa sorumluluk rejimi olarak BK md. 506'ya atıf yapılmıştır. Ayrıca kurumsal temsilciye kimleri temsil edeceğini bildirmesi için bir bildirim yükümlülüğü de getirilmiştir. Genel kurulun toplanması ile yapılan bu bildirim neticesinde toplantı başkanının bu bildirimini genel kurulda açıklaması gerekmektedir. Aksi takdirde kurul kararı iptal yaptırımı ile karşı karşıya kalacaktır.

Son olarak belirtmek gerekir ki SerPK m. 30/4 ile halka açık ortaklıklar açısından TK m. 428'in, yani kurumsal temsil ile birlikte diğer toplu temsil mekanizmalarının uygulanmayacağına hüküm altına alınması ilgili temsil mekanizmalarının ihdas amacını son derece sınırlamıştır. Esas itibari ile sermayenin tabana yayıldığı ve pay sahipleri sayısının fazla olduğu halka açık ortaklıklardaki güç boşluğuna bir çare olarak ortaya çıkan toplu temsil sistemi böylelikle asıl ihtiyaç duyulan şirketler açısından yürürlükten kaldırılmıştır. Kapalı ortaklıklarda ise toplu temsil son derece sınırlı bir fayda sağlayacak, bununla birlikte genel kurulun toplanma ve sağlıklı bir şekilde karar alma süreçlerini olumsuz etkileyebilecektir.

KAYNAKÇA

- Akyol, Şener: Türk Medeni Hukukunda Temsil, İstanbul 2009.
- Aral, Fahrettin/Ayrancı, Hasan: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ankara 2014.
- Aydoğdu, Murat/Kahveci, Nalan: Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İzmir 2013.
- Bahtiyar, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, İstanbul 2014.
- Barut, Talha: Anonim Şirketlerde Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yolları, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2008. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Bilgili, Fatih/Demirkapı, Ertan : Şirketler Hukuku, Bursa 2013.
- Dal, Seniha: “Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan "Güç Boşluğu" Sorunu ve Elektronik Genel Kurullar”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1 (1997/1998 - 2007/2008 Üniversitemizin ve Fakültemizin 10. Yıl Kuruluş Armağanı), İstanbul 2008, 167-199.
- Eminoğlu, Cafer: Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), İstanbul 2014.
- Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2012.
- Eriş, Gönen: 6335 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. 3, Ankara 2013.
- Gülerci, Altan Fahri/Kılınç, Ayşe: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2011.
- Gümüş, Mustafa Alper: Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C. 2, İstanbul 2014.
- İnceoğlu, Murat: Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil, İstanbul 2009.
- Kendigelen, Abuzer: Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul 2012.

- Kocayusufpaşaoğlu, Necip: (Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı), Borçlar Hukuku Genel Bölüm-Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, C. I, İstanbul 2010.
- Moroğlu, Erdoğan: Türk Ticaret Kanunu ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarıları Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul 2009.
- Özdemir, Türkyay/Yiğit, İlhan: “Anonim Şirket Genel Kurullarında Pay Sahibinin Temsili ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C. 1, İstanbul 2007, 433-466.
- Pulaşlı, Hasan: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2012. (Genel Esaslar)
- Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, C. 1, Ankara 2014. (Şirketler)
- Pulaşlı, Hasan: “Türk Ticaret Kanununa ve Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması”, Prof. Dr. Fikret Eren’e Armağan, Ankara 2006, 785-812. (Oy)
- Saka, Zafer: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, İstanbul 2004.
- Songur, Damla Gülseren: Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Temsili, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2012. (Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi)
- Şener, Oruç Hami: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku – Ders Kitabı-, Ankara 2012.
- Tandoğan, Haluk: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. 2, İstanbul 2010. (C. 2)
- Tekinalp, Ünal: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul 2012. (Tek)

- Tekinalp, Ünal: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2013. (Yeni)
- Üçışık, Güzin/Çelik, Aydın: Anonim Ortaklıklar Hukuku, C. I, Ankara 2013.
- Yavuz, Cevdet: Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 2014.